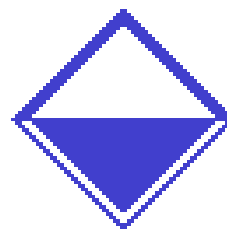

EMN
Eiropas migrācijas tīkls

PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

EMT MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS

Rīga, 2013.gada augusts

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Savienības un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem.

Tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Katrs valsts kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

Fakss: +371 67219431

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emn.lv

Darba autors:

Ilva Ieviņa, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta koordinatore

Eksperte:

Līga Vijupe, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas vadītāja

Recenzente:

Maira Roze, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietniece

Definīcijas

Izmitināšanas centrs ir vieta, kas tiek izmantota kā kopīgs mājoklis patvēruma meklētājiem (avots – Direktīvas 2003/9/EK 2. panta 1. punkts un EMT vārdnīca).

Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs ir trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kurš iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par ko vēl nav pieņemts galīgais lēmums (avots – Direktīvas 2011/95/ES 2. panta i) apakšpunkts).

Starptautiskās aizsardzības pieteikums ir pieprasījums, ko dalībvalstij iesniedzis trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kurš cenšas saņemt bēgļa vai alternatīvo aizsardzības statusu un nepārprotami nepieprasa cita veida aizsardzību, kas neietilpst Direktīvas 2011/95/ES darbības jomā un par ko var iesniegt atsevišķu pieteikumu (avots – Direktīvas 2011/95/ES 2. panta h) apakšpunkts).

Galīgais lēmums ir lēmums par to, vai trešās valsts pilsonim vai bezvalstniekam var tikt piešķirts bēgļa statuss saskaņā ar Direktīvu 2011/95/ES, kad uz viņu vairs neattiecas tiesiskā aizsardzība atbilstīgi šīs direktīvas V nodaļai, neatkarīgi no tā, vai šāda tiesiskā aizsardzība paredz pieteikuma iesniedzēja palikšanu attiecīgajā dalībvalstī, gaidot iznākumu saskaņā ar šīs direktīvas III pielikumu (avots – EMT vārdnīca).

Uzņemšanas materiālie nosacījumi ir uzņemšanas nosacījumi, kas ietver mājokli, pārtiku un apģērbu, kurus nodrošina natūrā vai kā finansiālus pabalstus vai talonus, un dienasnaudu (avots – Direktīvas 2003/9/EK 2. panta j) apakšpunkts un EMT vārdnīca).

Uzņemšanas nosacījumi ir pilns pasākumu klāsts, ko dalībvalstis nodrošina starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem saskaņā ar Direktīvu 2003/9/EK (avots – Direktīvas 2003/9/EK 2. panta i) apakšpunkts un EMT vārdnīca).

Izmitināšanas telpas ir jebkura veida telpas, ko izmanto starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju izmitināšanai.

Nepavadītais nepilngadīgais ir nepilngadīgais, kas ieradies dalībvalstu teritorijā bez tādu pieaugušo pavadības, kuri ir par viņu atbildīgi saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem vai praksi, kamēr šāda persona nav par viņu uzņēmusies aizgādību; tas ietver nepilngadīgo, kas ir palicis bez pavadības pēc ierašanās dalībvalstīs (avots – Direktīvas 2011/95/ES 2. panta l) apakšpunkts).

Mazāk aizsargātas personas ir nepilngadīgie, nepavadīti nepilngadīgie, invalīdi, veci cilvēki, grūtnieces, vientuļie vecāki ar mazgadīgiem bērniem un personas, kas pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai cita veida nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību (avots – Direktīvas 2003/9/EK 17. pants un EMT vārdnīca).

KOPSAVILKUMS

Maza apjoma izpētes darba mērķis ir informēt par starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju izmitināšanas iespējām Latvijā, identificēt labo praksi un esošos mehānismus uzņemšanas pakalpojumu nodrošināšanā, sniegt pārskatu par uzņemšanas pakalpojumu kvalitāti un to izmaksu kontroli. Maza apjoma izpētes darbs izstrādāts saskaņā ar visām dalībvalstīm kopēju anketu.

Atbilstoši Patvēruma likumam patvēruma meklētājiem Latvijā ir trīs uzturēšanās iespējas:

- 1) patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā,
- 2) ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra,
- 3) Valsts robežsardzes struktūrvienību telpās.

Nepavadītais nepilngadīgais var uzturēties arī pie bāriņtiesas iecelta pārstāvja vai bērnu aprūpes iestādē.

Latvijā ir viens atvērta tipa patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs, kurā ir tiesības uzturēties visiem patvēruma meklētājiem, kas iesnieguši iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijā, līdz brīdim, kad stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams galīgais lēmums par viņu iesniegumu.

Patvēruma meklētāju izmitināšana patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārziņā. Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra tehnisko uzturēšanu un apsaimniekošanu kopš 2010.gada nodrošina Nodrošinājuma valsts aģentūra. Pētījumā izmantoti abu šo iekšlietu ministrijas iestāžu sniegtie dati.

Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā tiek nodrošināti ērti dzīves apstākļi vienlaicīgi 100 patvēruma meklētājiem. Nepieciešamības gadījumā vietu skaits var tikt palielināts līdz 200. Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs nodrošina vienādus sadzīves apstākļus visiem patvēruma meklētājiem. Izmitinot patvēruma meklētājus, pēc iespējas tiek nodrošināts, ka vienas ģimenes locekļi tiek izvietoti vienkopus, nepilngadīgā nepavadītā persona dzīvo kopā ar pilngadīgu radnieku, ar kuru tā ieradusies Latvijā, kā arī tiek ievērotas personu ar funkcionāliem traucējumiem vajadzības.

Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs tika izveidots 1998.gadā. Laika posmā no 2008.gada līdz 2012.gadam patvēruma meklētāju izmitināšanas centra noslogojums ir būtiski palielinājies. 2011.gadā Latvija piedzīvoja ievērojamu patvēruma meklētāju skaita pieaugumu – no 61 personas 2010.gadā līdz 335 personām 2011.gadā, un 266 personām 2012.gadā. Kā sekas kopējam patvēruma meklētāju skaita pieaugumam ir patvēruma meklētāju izmitināšanas centra noslogojuma palielināšanās: lielākais patvēruma meklētāju skaits, kas vienlaikus uzturējās centrā 2008.gadā bija 16 personas, 2009.un 2010. gadā 40 personas, bet 2011.gadā jau 136 un 2012.gadā 110 personas. Lai patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā uzņemtu visus patvēruma meklētājus, tika veikti pasākumi, palielinot vietu skaitu patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā un noskaidrotas iespējas un izmaksas patvēruma meklētāju izmitināšanai ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra. Uz patvēruma meklētāju skaita straujo palielināšanos atbildīgās iestādes reaģēja ar ārkārtas situācijas rīcības plāna izstrādi, kas paredz organizāciju sadarbību situācijā, ja Latvijā ierodas vairāk nekā 500 - 3000 patvēruma meklētāju. Lai arī iestādes ir apliecinājušas, ka līdz 500 patvēruma meklētāju skaitam iestādēm ir resursi īslaicīgai izmitināšanai, un Pilsonības un migrācijas lietu

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

pārvalde ir apzinājusi alternatīvas izmitināšanas vietas, nav izstrādāts konkrēts iesaistīto iestāžu sadarbības plāns.

Patvēruma meklētājam ir tiesības dzīvot ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra, piemēram, pie radniekiem, ja patvēruma meklētājs par to ir informējis Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļu. Šajos gadījumos patvēruma meklētājs nesaņem materiālo atbalstu no Latvijas valsts.

Valsts robezsardzes pārziņā ir robežšķērsošanas punkti, kur uz laiku var izvietot patvēruma meklētāju, un aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrs. Tā kā abi šie izmitināšanas iespēju veidi ir saistīti ar patvēruma meklētāju brīvības ierobežošanu, tie šajā maza apjoma izpētes darbā netiek pētīti.

Līdz šim patvēruma meklētāju skaits Latvijā, salīdzinot ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, nav bijis liels, un Latvija visiem patvēruma meklētājiem varējusi nodrošināt valsts tiesību aktos noteikto materiālo atbalstu pilnā apmērā.

Lai stiprinātu patvēruma meklētāju izmitināšanas kapacitāti, Latvija kā prioritāti uzskata nepieciešamību attīstīt krīzes paredzēšanas spējas, lai savlaicīgi varētu tai sagatavoties un novērst iespējamās sekas.

1. IZMITINĀŠANAS TELPU VEIDI UN IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS

1. jautājums. 1. tabulā norādiet, kāda veida izmitināšanas telpas ir jūsu (dalīb)valstī.

Tabula 1
IZMITINĀŠANAS TELPU VEIDI

Mājokļa veids	Vai jūsu dalībvalstī ir šāda veida iestādes?	Ja ir, cik šādu iestāžu bija 2012. gada beigās?	Norādiet maksimālo pieteikumu iesniedzēju skaitu, ko šīs iestādes var uzņemt	Pieteikumu iesniedzēju skaits gadā, kuri izmitināti šajās iestādēs laikā no 2008. līdz 2012. gadam
Kopīgie atklāta tipa izmitināšanas centri ¹	Jā	1	200	2008 – 22 2009 – 59 2010 – 84 2011 – 353 2012 – 266
Individuāli īrēti mājokļi, piemēram, mājas, dzīvokļi, viesnīcas un/vai iespējas uzturēties pie draugiem un/vai	Jā*	-	-	-

¹ Atklāta tipa centri nozīmē, ka pieteikumu iesniedzēji var brīvi ieiet un iziet no šiem centriem jebkurā laikā.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

ģimenes locekļiem²				
--------------------------------------	--	--	--	--

* Patvēruma meklētājam ir tiesības uzturēties ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra. Patvēruma meklētājam atbildīgajām iestādēm ir jānorāda sava uzturēšanas vieta un jābūt šajā uzturēšanās vietā sasniedzamam. Ja patvēruma meklētājs dzīvo ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra, valsts nemaksā par šīs personas uzturēšanos paša izvēlētajās telpās un patvēruma meklētājs nesāņem līdzekļus uztura un pirmās nepieciešamības preču iegādei. Latvijā nav izveidojušās ievērojamas kopienas no to valstu iedzīvotājiem, kas lūdz starptautisko aizsardzību Latvijā, līdz ar to patvēruma meklētāji ļoti reti izvēlas dzīvot ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra un konkrētu šo personu skaitu nav iespējams norādīt.

2. jautājums. Kuras iestādes ir finansiāli atbildīgas par izmitināšanas telpām?

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (Iekšlietu ministrija) un Nodrošinājuma valsts aģentūra (Iekšlietu ministrija).

3. jautājums. Kuras iestādes ir atbildīgas par izmitināšanas telpu darbību³?

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (Iekšlietu ministrija) un Nodrošinājuma valsts aģentūra (Iekšlietu ministrija).

4. jautājums. Ja izmitināšanas telpas pārvalda vietējās pašvaldības vai ārējs pakalpojumu sniedzējs (piemēram, NVO vai pilsoniskās sabiedrības pārstāvji), norādiet, vai izmitināšanas telpas tiek centralizēti koordinētas (t.i., vai kādai vienotai iestādei joprojām ir vispārējā atbildība par starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšanu?)

-

5. jautājums. Ja izmitināšanas telpas pārvalda vietējās pašvaldības vai ārējs pakalpojumu sniedzējs (piemēram, NVO vai pilsoniskās sabiedrības pārstāvji), norādiet, kā viņu iesaiste tiek regulēta?

Vai ir parakstīti kādi formāli koordinācijas nolīgumi starp dažādiem dalībniekiem (piemēram, sadarbības līgumi, kas paredz kompetenču sadali)?

-

2. IZMITINĀŠANAS TELPU IZMANTOŠANA – APSTĀKĻI, KAS NOSAKA DAŽĀDA VEIDA IZMITINĀŠANAS TELPU PIEEJAMĪBU

6. jautājums. Sniedziet īsu pārskatu par to, kuriem starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem ir tiesības izmantot valsts nodrošinātās izmitināšanas telpas.

Visiem patvēruma meklētājiem ir tiesības tikt izmitinātiem telpās, ko nodrošina valsts.

Standarta izmitināšanas telpas patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā nozīmē, ka patvēruma meklētājs tiek izmitināts dzīvojamā istabā. Dzīvojamās

² Norādiet, vai pieteikumu iesniedzēji saņem (vai tiem ir iespēja saņemt) finansiālu pabalstu, ja viņi paši atrod sev mājokli.

³ Atbildība attiecas uz izmitināšanas telpu ikdienas darbību un, piemēram, arī uz šajās telpās sniegto pakalpojumu kvalitātes kontroli.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

istabas ir paredzētas 2-4 iedzīvotājiem. Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā ir arī lielākas dzīvojamās istabas, kurās ir iespējams izmitināt līdz 12 patvēruma meklētājiem. Istabās atrodas gultas, skapji, galds, spogulis. Šīs telpas atrodas patvēruma meklētāju izmitināšanas centra otrajā un trešajā stāvā. Bez šāda tipa dzīvojamām istabām patvēruma meklētāju izmitināšanas centra trešajā stāvā ir 6 dzīvojamās istabas, kurās ir individuāli sanitārie mezgli. Katrā stāvā ir 2 virtuves ar nepieciešamo virtuves aprīkojumu un sanitārie mezgli. Ar veļas mazgājamām mašīnām un veļas žāvētājiem aprīkota telpa atrodas centra pirmajā stāvā. Patvēruma meklētājiem ir jā rūpējas par kārtību un tīrību savās istabās, virtuvēs un sanitārajās telpās.

Īpaši aprīkotas telpas atrodas patvēruma meklētāju izmitināšanas centra 1.stāvā. Dzīvojamās telpas ir aprīkotas līdzīgi kā 2.un 3.stāvā. Gaiteni un sanitārās telpas ir pielāgotas patvēruma meklētāju ar kustību traucējumiem vajadzībām. Virtuvē ir nepieciešamais aprīkojums un trauku mazgājamā mašīna. 1.stāva telpu uzkopšanu nodrošina Nodrošinājuma valsts aģentūra. Šīs telpas paredzētas patvēruma meklētājiem, kuriem ir kustību traucējumi.

Ja patvēruma meklētājam ir īpaši psiholoģiska vai medicīniska rakstura traucējumi, kas liedz viņam uzturēties īpaši aprīkotās telpās patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, un patvēruma meklētājam nepieciešama īpaša aprūpe, tad par patvēruma meklētāja aprūpi un ārstēšanu tiek slēgts līgums ar attiecīgu medicīnas vai rehabilitācijas iestādi un patvēruma meklētājs tiek pārvietots uz šo iestādi.

Ievērojot bērna labākas intereses, nepavadīto nepilngadīgo var izmitināt ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra pie aizbildņa vai bērnu aprūpes iestādē.

Tabula 2
PIETEIKUMU IESNIEDZĒJU KATEGORIJAS, KAM IR TIESĪBAS IZMANTOT
IZMITINĀŠANAS TELPAS

Pieteikumu iesniedzēju kategorijas, atkarībā no procedūras veida/ posma	Tiesības izmantot izmitināšanas telpas (jā/nē).	Vai šiem pieteikumu iesniedzējiem ir tiesības izmantot standarta vai īpašās izmitināšanas telpas ⁴ ?
Pieteikumu iesniedzēji saskaņā ar Dublinas II regulu ⁵	Jā	Standarta
Pieteikumu iesniedzēji, par kuriem uzsāktas pieteikumu pieņemšanas procedūras ⁶	Jā	Standarta

⁴ Īpašās izmitināšanas telpas ir iestādes, kas atšķiras no parastajām izmitināšanas telpām, piemēram, atkarībā no pieteikuma iesniedzēja vai posma/ procedūras veida.

⁵ Pieteikumu iesniedzēji saskaņā ar Dublinas II regulu ir tie, par kuriem uzsākta Dublina procedūra un kuri gaida Dublinas lēmumu, kas noteiks atbildīgo valsti par patvēruma pieprasījuma izskatīšanu.

⁶ Pieteikumu pieņemšanas procedūras ir pieteikuma posms, kurā (dalīb-)valstis nosaka, vai pieteikums tiks izskatīts pēc būtības, pamatojoties uz kritērijiem, kas minēti Direktīvas 2005/85/EK (Patvēruma procedūru direktīvas) 25. pantā, kas paredz apstākļus, kuros dalībvalstis drīkst atzīt pieteikumu par nepieņemamu un tādēļ tām nav nepieciešams izskatīt šo pieteikumu.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

Pieteikumu iesniedzēji, kuri noteiktas paātrinātās procedūras	Jā	Standarta
Pieteikumu iesniedzēju mazāk aizsargātās grupas ⁷ (ar īpašām psiholoģiskās/ medicīniskās palīdzības vajadzībām)	Jā	Īpaši aprīkotās telpās
Nepavadīti nepilngadīgie, kuri gaida lēmumu par starptautisko aizsardzību	Jā	Standarta
Nepavadīti nepilngadīgie, kuri beigusies starptautiskās aizsardzības pieprasīšanas procedūra un kuri gaida atgriešanos	Jā	Standarta
Pieteikumu iesniedzēji, kuri iesnieguši apelācijas pieteikumu	Jā	Standarta
Pieteikumu iesniedzēji, kuri iesnieguši turpmāku pieteikumu	Jā	Standarta
Pieteikumu iesniedzēji, kuri saņēmuši pozitīvu atbildi uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu ⁸	Jā	Standarta*
Pieteikumu iesniedzēji, kuri beigusies starptautiskās aizsardzības pieprasīšanas procedūra un kuri gaida atgriešanos	Nē	-
Citi (piemēram, pieteikumu iesniedzēji no citām ES dalībvalstīm, ģimenes ar bērniem, kurām ir nelikumīgu migrantu statuss, pieteikumu iesniedzēji no drošām trešajām izcelsmes valstīm utt. – precizējiet)**	-	-

* Šīs personas 2 mēnešus var uzturēties patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, bet tiek piemēroti citi uzturēšanās noteikumi (jāmaksā īre).

** Visiem, kas iesnieguši patvēruma pieteikumu, ir tiesības uzturēties patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, izņemot gadījumus, kad patvēruma pieteikuma iesniedzēji ir aizturēti. Ja patvēruma meklētājam nav kādas īpašas vajadzības, kas jau minētas iepriekš šajā tabulā, tas tiek izmitināts standarta izmitināšanas telpā.

7. jautājums. Vai no pieteikumu iesniedzēju kategorijām, kuriem ir tiesības uz uzņemšanu, kādu var izslēgt no izmitināšanas telpām īpašu iemeslu dēļ (piemēram, tādēļ, ka pieteikuma iesniedzējam ir pietiekami finansiālie līdzekļi, vai sliktas uzvedības dēļ izmitināšanas telpās, vai kādu citu iemeslu dēļ)?

Nē.

⁷ Uzņemšanas standartu direktīva par mazāk aizsargātām grupām nosaka šādas pieteikumu iesniedzēju kategorijas – nepavadīti nepilngadīgie, personas ar īpašām vajadzībām, vecāka gadagājuma cilvēki, grūtnieces, vientuļie vecāki ar nepilngadīgiem bērniem, personas, kuras cietušas no spīdzināšanas, izvarošanas vai citiem smagiem psiholoģiskās, fiziskās vai seksuālās vardarbības veidiem.

⁸ Ja iespējams, norādiet, cik ilgu laiku viņiem vēl ir tiesības izmantot izmitināšanas telpas.

8. jautājums. a) Vai jūsu (dalīb-)valsts veic mazāk aizsargātības novērtējumu, kas var izraisīt nosūtīšanu uz īpašām izmitināšanas telpām mazāk aizsargātām pieteikumu iesniedzēju grupām?

Jā.

Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā tiek analizēta pieejamā medicīniska rakstura dokumentācija par tur izmitinātajiem patvēruma meklētājiem vai arī šīm personām tiek veikta pirmreizējā medicīniskā apskate. Pamatojoties šo informāciju, patvēruma meklētāji ar kustību traucējumiem tiek izmitināti īpaši aprīkotās telpās vai, ja patvēruma meklētājam ir būtiski veselības traucējumi, kas liedz viņam pilnvērtīgi rūpēties par sevi, tiek pieņemts lēmums par patvēruma meklētāja nosūtīšanu uz atbilstošu veselības aprūpes vai rehabilitācijas iestādi.

8. jautājums. b) Ja veic, norādiet, vai mazāk aizsargātības novērtējums ir:

- a) obligāts un paredzēts likumā Nē;*
- b) parastā prakse Jā;*
- c) neobligāts Nē.*

9. jautājums. Kura(-s) iestāde(-s) atbild par lēmumu pieņemšanu attiecībā uz starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju sadalījumu pa dažādām izmitināšanas telpām?

Valsts robezsardze pēc patvēruma iesnieguma saņemšanas pieņem lēmumu par patvēruma meklētāja nosūtīšanu uz patvēruma meklētāju izmitināšanas centru.

10. jautājums. Kā šīs iestādes sadala pieteikumu iesniedzējus pa dažāda veida izmitināšanas telpām?

i) Ietilpība;

Latvijā ir viens patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs un tā kapacitāte no 2008.līdz 2012.gadam ir bijusi pietiekama, lai nodrošinātu uzņemšanu visiem patvēruma meklētājiem.

ii) Izkliedēšanas mehānisms;

Nav attiecināms.

iii) Patvēruma procedūras veids;

Nav attiecināms.

iv) Patvēruma procedūras posms

Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā izmitinātais starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs pēc negatīva galīgā lēmuma saņemšanas netiek uzskatīts par patvēruma meklētāju un tam nav tiesību uzturēties patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā.

v) Patvēruma pieteikuma iesniedzēja īpašības

Jā.

Patvēruma meklētāji ar kustību traucējumiem tiek izmitināti patvēruma meklētāju izmitināšanas centra 1.stāvā īpaši aprīkotās telpās.

Patvēruma meklētāji ar maziem bērniem tiek izmitināti patvēruma meklētāju izmitināšanas centra 3.stāvā dzīvojamās istabās, kas ir aprīkotas ar atsevišķu sanitāro mezglu.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

Pārējās mazāk aizsargāto grupu personas, kas minētas Uzņemšanas standartu direktīvā, tiek izmitinātas standarta dzīvojamās istabās.

vi) Patvēruma procedūras ilgums

Nav attiecināms.

vii) Citi kritēriji (piemēram, ģimenes sastāvs)

Ģimene pēc iespējas tiek izmitināta vienā standarta dzīvojamā istabā.

11. jautājums. Vai pieteikumu iesniedzēju pārsūtīšanas process uz citām izmitināšanas telpām ir:

a) paredzēts tiesību aktos Jā;

b) paredzēts nesaistošās tiesību normās/ vadlīnijās Nē;

c) nav paredzēts oficiālos dokumentos, taču ir izveidojusies ierasta prakse Nē.

12. jautājums. Ja kapacitāte ir pietiekama, vai jūsu (dalīb-)valsts piedāvā pieteikuma iesniedzējiem izvēlēties izmitināšanas telpas/ vietu?

Jā. Patvēruma meklētājs var nedzīvot patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā. Patvēruma meklētājam ir jāinformē Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļa par savas dzīvesvietas adresi.

13. jautājums. Vai jūsu (dalīb-)valsts nodrošina iespēju pārcelt starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējus uz citām izmitināšanas telpām pēc sākotnējās nosūtīšanas uz izmitināšanas centru?

Nē.

3. KVALITĀTE. VALSTS TIESĪBU AKTI PAR UZŅEMŠANAS MATERIĀLAJIEM NOSACĪJUMIEM.

14. jautājums. Saskaņā ar jūsu (dalīb-)valsts normatīvajiem aktiem, kuri starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēji tiek izmitināti izmitināšanas telpās, kurās viņiem ir tiesības uz šādiem uzņemšanas nosacījumiem:

a) pārtiku;

b) apģērbu;

c) finansiālu pabalstu⁹.

Valsts garantētais atbalsts patvēruma meklētājam, kas uzturas patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, ir noteikts Ministru kabineta noteikumos.

Patvēruma likumam pakārtotajos Ministru kabineta 2010.gada 12.janvāra noteikumos Nr.24 "Noteikumi par uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādes izdevumu apmēru patvēruma meklētājam un šo izdevumu segšanas kārtība" ir noteikts, ka patvēruma meklētāji, kas uzturas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā saņem 1,50 LVL

⁹ Paskaidrojiet, kuras izmaksas ir paredzēts segt no finansiālā pabalsta (piemēram, vai tas sedz mājokļa izdevumus un vai ir paredzēta kabatas nauda utt.), un norādiet, vai šis finansiālais pabalsts tiek nodrošināts *de facto* un/vai to var izmantot, lai atlīdzinātu pieteikumu iesniedzējiem, kuri strādā (pilda nelielus uzdevumus) izmitināšanas telpās.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

(2,15¹⁰EUR) diennaktī uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādei. Šos līdzekļus saņem visi centrā izmitinātie patvēruma meklētāji neatkarīgi no vecuma un ģimenes stāvokļa, kuri ir informējuši Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi par to, ka viņu rīcībā nav pietiekamu naudas līdzekļu. Patvēruma meklētāji skaidru naudu saņem priekšapmaksas veidā (septiņām dienām). Tas ir vienīgais, no šajā maza apjoma izpētes darba jautājumā pieminētajiem, garantētais valsts finansiālais atbalsts, ko izmitināšanas centrā dzīvojošie patvēruma meklētāji saņem.

Ministru kabineta 2010.gada 26.februāra noteikumi Nr.173 „Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi” nosaka, ka patvēruma meklētāji, ierodoties centrā, saņem gultas veļas komplektu (palagu, segas pārvalku, segu, spilvendrānu un spilvenu, roku dvieli un vannas dvieli), trauku komplektu (krūzi, šķīvi, glāzi, tējkaroti, ēdamkaroti, dakšiņu un nazi) un īpašo vajadzību nodrošināšanai nepieciešamos priekšmetus.

Papildus valsts tiesību aktos paredzētajam atbalstam patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā izmitinātie patvēruma meklētāji kopš 2012.gada no Eiropas Bēgļu fonda projekta līdzekļiem ir saņēmuši pārtikas preces, bet šis atbalsts nav regulārs un ir atkarīgs no projektā pieejamā finansējuma.

Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā patvēruma meklētājiem ir pieejami ziedoti lietoti apģērbi.

15. jautājums. 3. tabulā norādiet informāciju par katru izmitināšanas telpu veidu jūsu (dalīb-)valstī – pieejamo platību uz vienu pieteikuma iesniedzēju (kvadrātmetros), uzraudzības pakāpi (darbinieku skaitu uz vienu pieteikuma iesniedzēju) un norādiet, vai pieteikuma iesniedzējiem ir iespēja piedalīties organizētos brīvā laika pavadīšanas pasākumos.

Tabula 3
CITI IZMITINĀŠANAS TELPU KVALITĀTES KRITĒRIJI, KAS SAISTĪTI AR
PIETEIKUMA IESNIEDZĒJU IZMITINĀŠANU

Mājokļa veids	Pieejamā platība uz vienu pieteikuma iesniedzēju kvadrātmetros	Uzraudzības pakāpe (darbinieku skaits uz vienu pieteikuma iesniedzēju)	Brīvā laika pavadīšanas pasākumu iespējamība? Jā/Nē Ja ir, sniedziet īsu aprakstu
Kopīgie atklāta tipa izmitināšanas centri	5,73*	0,07**	Jā. Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā visiem patvēruma meklētājiem ir pieejama trenāžieru zāle, 2 datorklases, bibliotēka, bērnu rotaļu istaba, 2. un 3.stāva foajē ir izvietoti televizori. Datorklasēs pieejama latviešu valodas e-studiju programma pašmācībai. Atkarībā no pieejamā finansējuma NVO rīko

¹⁰ Šeit un turpmāk izmantots Latvijas Bankas noteiktais valūtas kurss 1 LVL=0,702804 EUR

**MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ**

			apmācības un tematiskus pasākumus patvēruma meklētājiem. Patvēruma meklētāji var pavadīt savu brīvo laiku pēc saviem ieskatiem arī ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra.
Individuāli irēti mājokļi, piemēram, mājas, dzīvokļi, viesnīcas un/vai iespējas uzturēties pie draugiem un/vai ģimenes locekļiem***	-	0	-

* Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra ēku kopējā platība ir 3115,7m². Patvēruma meklētāju dzīvojamās istabas aizņem 572,6 m². Pārējās telpas ir virtuves, sanitārās telpas, datorklases, trenāžieru zāle, bērnu rotaļu istaba, bibliotēka, medmāsu kabinets, administratīvās telpas u.c. Aprēķinā izmantota dzīvojamo istabu platība un patvēruma meklētāju skaits – 100 personas.

** Aprēķins veikts, ņemot vērā, ka centrā uzturas 100 personas.

*** Informācija par platību, kas patvēruma meklētājam pieejama, kā arī par viņa brīvā laika pavadīšanas iespējām netiek apkopota.

16. jautājums. Vai jūsu (dalīb-)valsts ir izstrādājusi vadlīnijas vai rokasgrāmatu par uzņemšanu, ko piedāvā starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem?

Jā.

Ņemot vērā, ka valstī ir tikai viens atvērta tipa patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs un par tā darbības nodrošināšanu pilnībā ir atbildīga valsts, patvēruma meklētāju izmitināšanas un uzturēšanās kārtību šajā centrā nosaka Ministru kabineta noteikumi.

Latvijas Cilvēktiesību centrs 2012.gadā ir izdevis informatīvu brošūru angļu un krievu valodās par patvēruma procedūras norisi un patvēruma meklētāja tiesībām Latvijā. Brošūras patvēruma meklētājiem pieejamas patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā.

17. jautājums. Kādi kontroles mehānismi ir izveidoti, lai nodrošinātu uzņemšanas nosacījumus, kas atbilst valsts tiesību aktos vai citos protokolos/ noteikumos iekļautajiem standartiem?

Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas sastāvā. Patvēruma lietu nodaļas vadītājs nodrošina kontroli par normatīvajos aktos noteikto uzņemšanas nosacījumu ievērošanu. Patvēruma meklētāji ar saviem parakstiem apliecina, ka viņiem ir nodrošināti paredzētie uzņemšanas apstākļi (saņemti naudas līdzekļi uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādei, sadzīvei nepieciešamie priekšmeti – trauki, gultas veļa u.c., istabas atslēgas u.c.). Reizi nedēļā centra darbinieki gatavo informāciju Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes vadībai par centrā izmitināto patvēruma meklētāju skaitu. Finanšu līdzekļu izmaksa notiek saskaņā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietnieka pieņemtu lēmumu, atbilstoši iepriekš saskaņotam patvēruma meklētāju sarakstam.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra darbinieki izveido sarakstu, atbilstoši kuram centrā izmitinājamiem patvēruma meklētājiem ir jāveic kopējo telpu uzkopšana, un kontrolē telpu tīrību.

Nodrošinājuma valsts aģentūras darbinieki nodrošina, ka patvēruma meklētāju izmitināšanas centra tehniskais stāvoklis ir atbilstošs personu izmitināšanai.

18. jautājums. Vai sabiedrībā ir notikušas diskusijas par izmitināšanas telpu kvalitāti jūsu dalībvalstī laikā no 2008. gada līdz šim brīdim?

Nē.

19. jautājums. Vai jūsu dalībvalstī ir veikta primārā izpēte, novērtējot izmitināšanas telpu kvalitāti?

Jā.

2009.gadā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde veica patvēruma meklētāju izmitināšanas centra tehniskā stāvokļa izpēti un ēku stāvoklis tika novērtēts kā apmierinošs. Novērtēšanā norādītie tehniskie trūkumi līdz 2013. gadam ir novērsti.

Lai optimizētu funkcijas leklīetu ministrijas sistēmā 2009.gadā Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde izstrādāja koncepciju par patvēruma meklētāju izmitināšanas centra efektīvākas uzturēšanas modeļa izveidi, kā rezultātā tika ieviests efektīvākais no koncepcijā ietvertajiem centra uzturēšanas modeļiem. Šī modeļa ieviešanas rezultātā 2010.gadā centra apsaimniekošanu pārņēma leklīetu ministrijas Nodrošinājuma valsts aģentūra, līdz ar to tika veikta Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei nepiederīgu funkciju nodošana Nodrošinājuma valsts aģentūrai (ēkas apsaimniekošana un piemērota tehniskā stāvokļa nodrošināšana).

4. FLEKSIBILITĀTE

20. jautājums. Valsts statistika

Tabula 4
VALSTS STATISTIKA PAR FLEKSIBILITĀTI

	2008	2009	2010	2011	2012
Kopējais pieteikumu iesniedzēju skaits, kuriem ir tiesības uz uzņemšanu*	-	-	-	-	-
Kopējais pieteikumu iesniedzēju skaits, kuri izmitināti izmitināšanas telpās*	22	59	84	353	266
Maksimālais pieteikumu iesniedzēju skaits, kurus var izmitināt izmitināšanas telpās	200	200	200	200	200
Vidējā noslogotības pakāpe izmitināšanas telpās**	7%	25%	30%	77%	68%

*Šādi dati nav pieejami. Vairāk kā 95% gadījumu patvēruma meklētāji, kas nav aizturēti, uzturas Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā.

**Aprēķinā izmantoti dati ar patvēruma meklētāju izmitināšanas centra ietilpību – 100 personas.

21. jautājums. Raksturojiet jebkuru spiedienu, ko jūsu (dalīb-)valsts izjutusi saistībā ar starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšanu laikā no 2008. līdz 2012. gadam, un īsumā izskaidrojiet iespējamās šāda spiediena iemeslus.

Laika posmā no 2008.- 2012.gadam Latvija piedzīvoja pakāpenisku patvēruma meklētāju skaita pieaugumu, 2011. gadā sasniedzot Latvijas vēsturē lielāko patvēruma iesniegumu skaitu – 335. No 2008. – 2010.gadam patvēruma meklētāju skaits, kas vienlaikus tika izmitināti patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā nepārsniedza 40 personas. Savukārt 2011.gadā patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā vienlaikus bija nepieciešamas izmitināt jau 136 personas. Prakse pierāda, ka centra infrastruktūra var nodrošināt ērtus dzīves apstākļus 100 personām un parastos apstākļos tas ir iekārtots 100 patvēruma meklētāju izmitināšanai. Ja centrā vienlaikus uzturas vairāk par 100 personām, kā tas ir bijis 2011.gadā un 2012.gada sākumā, tad patvēruma meklētājiem nākas izjust lielākas neērtības, jo patvēruma meklētāju izmitināšanas centra virtuves un sanitārās telpas nav piemērotas tik liela patvēruma meklētāju skaita vajadzībām.

Patvēruma meklētāju skaita palielinājumam patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā ir sezonāls raksturs un tas parasti aktualizējas ziemas mēnešos, kad papildus izmitināšanas jautājumiem centra darbiniekiem jāveic darbības, kas saistītas ar patvēruma meklētāju veselības aprūpes nodrošināšanu.

2011.gada patvēruma meklētāju skaita palielinājums Latvijā saistāms ar patvēruma meklētāju skaita pieaugumu Eiropas Savienībā kopumā, kā arī globālo migrācijas ceļu izmaiņām, jo visbiežāk patvēruma meklētāji izvēlas Latviju kā tranzīta valsti, lai virzītos tālāk uz labklājības ziņā attīstītākām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

22. jautājums. Kādi fleksibilitātes paņēmieni ir paredzēti un/vai tiek izmantoti, ja nepietiek vietu vai netiek aizpildītas izmitināšanas telpas? Atbildot uz šo jautājumu, norādiet 5. tabulā, vai jūsu dalībvalstī ir kāds no minētajiem paņēmieniem un vai to faktiski izmanto.

Tabula 5
FLEKSIBILITĀTES PAŅĒMIENI

Paņēmiena veids	Vai tas darbojas jūsu (dalīb)valstī? (Jā/Nē)	Ja ir, sniedziet aprakstu	Vai šo paņēmieni izmanto? (Jā/Nē) Ja izmanto, sniedziet aprakstu
Agrinās brīdināšanas mehānisms¹¹ (tostarp jebkura programmatūra, kas uzrauga izmitināšanas telpu ietilpību un	Nē	-	-

¹¹ Agrās brīdināšanas mehānisms ir uzraudzības sistēma, piemēram, mehānisms, kas uzrauga starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju pieplūdumu, jo īpaši novērtējot, vai (dalīb-)valstij ir nepieciešamā kapacitāte, lai izturētu palielinātu (vai samazinātu) spiedienu. Šāda uzraudzības sistēma ļautu laikus apzināt iespējamo vietu tūkumu vai pārpalikumu. Agrās brīdināšanas mehānisms, piemēram, cita starpā, var būt jebkura programmatūra, kas uzrauga izmitināšanas telpu ietilpību un aizņemības pakāpi.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

aizņemību)			
Papildu izmitināšanas centri, kas var tikt izmantoti pieteikuma iesniedzēju palielināta pieplūduma gadījumā	Nē	-	-
Ārkārtas situāciju plāni	Jā	Tiek īstenots, ja patvēruma meklētāju skaits sasniedz 500-3000 cilvēku.	Nē
Budžeta elastība (vajadzības gadījumā budžetu palielinot vai samazinot)	Jā	Pasākumu plānā institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo masveida ierašanos Latvijā no krīzes skartām valstīm ir norādīts, ka tā piemērošanas gadījumā tiek izveidots operatīvās vadības centrs, kas organizē līdzekļu piesaistīšanu. Līdzekļus šā plāna ietvaros būtu iespējams piesaistīt 3-6 mēnešu laikā.	Nē
		Ja patvēruma meklētāju skaits palielinās par 20%, virs iepriekš plānotā skaita, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde spēj pārplānot iekšējos finansēšanas līdzekļus un novirzīt tos uzturlīdzekļu izmaksai patvēruma meklētājiem.	Jā. Līdzekļu pārplānošana izmantota 2010., 2011. un 2012. gadā, kad pakāpeniski palielinājās patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā izmitināto patvēruma meklētāju skaits.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

		Ja patvēruma meklētāju skaits palielinās virs 20% no iepriekš plānotā, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde var pieprasīt papildu līdzekļus no valsts budžeta līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem	Nē.
Lietu izskatīšanas speciālistu skaita palielināšana, lai paātrinātu lēmumu pieņemšanu	Jā	Papildus darbinieku piesaistīšana patvēruma meklētāju lietu izskatīšanai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļai, izmantojot Eiropas Bēgļu fonda finansējumu	Jā. Eiropas Bēgļu fonda projektu ietvaros Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļai, sākot no 2011.gada ir piesaistīti divi eksperti patvēruma meklētāju izcelsmes valstu jautājumos, 2011. – 2012.gadā viens Dublinas regulas eksperts un kopš 2012.gada viens eksperts patvēruma procedūras jautājumos.
Lietu izskatīšana saīsinātajā kārtībā	Jā	Patvēruma likums paredz gadījumus, kad patvēruma iesniegums var tikt izskatīts saīsinātajā kārtībā (Accelerated procedure), kurā saīsināti termiņi izskatīšanai paredzēti gan 1.instancē, gan Administratīvajā rajona tiesā.	Nē
Atšķirīgu standartu/ kārtības piemērošana uzņemšanas apstākļiem ārkārtas situācijās¹²	Jā	Gadījumā, ja tiek pārsniegta patvēruma meklētāju izmitināšanas centra kapacitāte un patvēruma meklētājus nav	Nē

¹² Uzņemšanas standartu Direktīvas 2003/9/EK 14. panta 8. punkts paredz, ka: „Dalībvalstis izņēmuma kārtā var noteikt izmaiņas uzņemšanas materiālajos nosacījumos, kas atšķiras no šajā pantā paredzētajiem, uz saprātīgu laika posmu, kas ir iespējami īss, ja: - nepieciešams pieteikuma iesniedzēja īpašo vajadzību sākotnējs novērtējums,- šajā pantā noteiktie materiālie nosacījumi nav pieejami noteiktā ģeogrāfiskā apvidū,- parasti pieejamās izvietojuma iespējas uz laiku ir izsmeltas,- patvēruma meklētājs ir apcietinājumā vai ieslodzījumā robežpostenī. Šie atšķirīgie nosacījumi jebkurā gadījumā nodrošina pamatvajadzības.”

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

		iespējams izvietot citās telpās, patvēruma meklētāju uzņemšanai tiek izveidota lauka nometne.	
Finansiālu talonu/ pabalstu izsniegšana, lai segtu privāta mājokļa izmaksas	Nē	-	-
Īpašu pieteikumu iesniedzēju kategoriju gadījumu pārskatīšana, ja viņi iegūst prioritāras tiesības uz uzņemšanu	Nē	-	-
Liekās platības izmantošana citām vajadzībām	Jā	Brīvās patvēruma meklētāju izmitināšanas centra telpas var tikt izīrētas personām, kas ieguvušas bēgļa vai alternatīvo statusu.	Jā. Personas, kas saņēmušas bēgļa vai alternatīvo statusu retos gadījumos izmanto iespēju turpināt uzturēties centrā.
Vietu skaita palielināšana esošajā patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā	Jā	Patvēruma meklētāju skaits, ko iespējams izmitināt centrā, var tikt palielināts līdz 200 personām.	Jā. 2011.gadā patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā tika palielināts vietu skaits, lai tur vienlaikus varētu uzturēties līdz 140 personām.
Atbildīgās iestādes esošo darbinieku piesaistīšana lietu izskatīšanai	Jā	Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē ir apmācīta 20 darbinieku grupa patvēruma lietu izskatīšanas jautājumos, un nepieciešamības gadījumos šie darbinieki var papildināt to darbinieku skaitu, kas regulāri nodarbojas ar patvēruma meklētāju lietu izskatīšanu, tādējādi palielinot vienlaikus izskatāmo lietu skaitu.	Nē

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

23. jautājums. Norādiet labo praksi, kā rīkoties (nesamērīga) spiediena apstākļos, kā arī spēju pielāgoties laika gaitā mainīgam pieteikumu skaitam. Ja iespējams, raksturojiet jebkura iepriekš minētā elastības mehānisma izmantošanu (un efektivitāti).

2011.gadā, kad patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā dzīvojošo patvēruma meklētāju skaits pārsniedza patvēruma meklētāju izmitināšanas centra kapacitāti (100 personas), tika veikti patvēruma meklētāju izmitināšanas centra pārkārtošanas darbi un palielināts vietu skaits, dzīvojamās istabās vienvietu gultas nomainot ar divvietu gultām. Tā kā personu skaits, kas vienlaikus uzturējās centrā, nepārsniedza 136 personas, tas būtiski neietekmēja patvēruma meklētāju izmitināšanas apstākļu kvalitāti. Lai centrā nodrošinātu uzturēšanos vairāk kā 150 personām, papildus ir iespējams izvietot patvēruma meklētāju gultas gaitenī un mācību klases pārveidot par dzīvojamām istabām.

Lai nodrošinātu nepieciešamos finanšu līdzekļus patvēruma meklētājiem uztura un pirmās nepieciešamības preču iegādei, katru gadu tiek ņemtas vērā prognozes attiecībā uz iespējamo patvēruma meklētāju skaitu un izmantota iespēja pārplānot iestādes finansējumu.

Tā kā patvēruma meklētāju izmitināšanas centra noslogojums parasti ir zemāks par 100%, personām, kas saņēmušas pozitīvu lēmumu, līdz brīdim, kad tiek atrisināts jautājums par turpmāko dzīvesvietu, ir iespēja īrēt telpas patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā. Šī iespēja tiek izmantota tikai retos gadījumos un kopumā netiek no atbildīgās iestādes puses veicināta, jo personām, kas ieguvušas statusu, nepieciešams uzsākt patstāvīgu dzīvi Latvijā.

5. EFEKTIVĪTĀTE

24. jautājums. Valsts statistika

Tabula 6
VALSTS STATISTIKA PAR EFEKTIVĪTĀTI

	2008	2009	2010	2011	2012
Valsts budžeta piešķirumi starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšanai(eiro)*	90 240	112 525	94 509	135 587	177 011
Kopējās uzņemšanas izmaksas (eiro) **	329 661	332 232	246 114	350 301	342 831
Kopējās tiešās izmaksas (eiro)¹³	329 661	332 232	246 114	350 301	342 831
Kopējās netiešās izmaksas (eiro)^{14***}	-	-	-	-	-

¹³ Tiešās izmaksas attiecas uz nepārprotami definētām izmaksām un tāmēm starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšanai katrā (dalīb-)valstī.

¹⁴ Netiešās izmaksas ir izmaksas, kas nav tieši izmērāmas (piemēram, izmaksas, kas radušās dažādām iesaistītajām personām un attiecas arī uz pieteikumu iesniedzēju piekļuvi vispārējiem sabiedriskiem pakalpojumiem).

**MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ**

Kopējās uzņemšanas izmaksas saistībā ar Dublinas lietām (eiro)	329 661	332 232	246 114	350 301	342 831
Kopējās uzņemšanas izmaksas, neskaitot Dublinas lietas (eiro)	-	-	-	-	-
Jaunu pieteikumu iesniedzēju pieplūdums izmitināšanas telpās	20	41	55	319	182
Pieteikumu iesniedzēju pieplūdums/ atgriešanās, kuri uz laiku atstājuši izmitināšanas telpas	-	-	-	-	5
Pieteikumu iesniedzēju, kuri vēlāk neatgriežas, aizplūde no izmitināšanas telpām	2	30	50	269	234
Pieteikumu iesniedzēju īpatsvars izmitināšanas telpās, kuri saņēmuši galīgo lēmumu par pieteikumu	0	0	0	0	0
Pieteikuma iesniedzēja uzturēšanās mediānas¹⁵ intervāls	72	98	120	37	49
Pieteikuma iesniedzēja uzturēšanās starpkvartiļu¹⁶ intervāli	87	132,5	87	65	87,6

*Ietver atalgojumu darbiniekiem, kas nodarbināti patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, izmaksas par tulkošanas pakalpojumiem patvēruma politikas īstenošanas vajadzībām un primārās veselības aprūpes pakalpojumiem patvēruma meklētājiem, naudas līdzekļus patvēruma meklētājiem uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādei, izdevumus, kas saistīti ar veļas mazgāšanu, sadzīves tehnikas remontu, nelieliem ēkas remontiem, pasta izdevumiem, valsts nozīmes datu pārraides tīkla pakalpojumiem, izdevumus par apkuri, ūdeni, kanalizāciju, elektroenerģiju, atkritumu izvešanu.

**Ietver valsts finansējumu un finansējumu no Eiropas Bēgļu fonda, kas tiek izmantots patvēruma meklētāju izmitināšanas augstākas kvalitātes nodrošināšanai (veselības aprūpes un psihologa pakalpojumi, tulkošanas pakalpojumi, higiēnas un pārtikas preču, transporta bīešu iegāde, pusdienu apmaksā patvēruma meklētājiem, kas apmeklē skolu, Vienotās Migrācijas informācijas sistēmas pilnveidošana, patvēruma meklētāju izmitināšanas centra labiekārtošana un tehniskā stāvokļa uzlabošana).

***Šāda veida informācija netiek apkopota.

¹⁵ Mediāna ir skaitlisks lielums, kas atdala augstāko sadalījuma pusi no zemākās puses (vidējais lielums).

¹⁶ Starpkvartiļu intervāli ir pirmās kvartiles (25 procenti) un trešās kvartiles (75 procenti) lielums sadalījumā.

25. jautājums. Vai ir pieejama informācija par jūsu dalībvalstī izmantoto fleksibilitātes mehānismu izmaksām (aplēsēm)?

Ir veikti aprēķini par izmaksām, kas būtu nepieciešamas, ja patvēruma meklētājus būtu nepieciešams izmitināt telpās ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra. Ja ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā 1 gadu būtu jāizmitina 100 patvēruma meklētāji, tad izmitināšanas izmaksas varētu būt sākot no 103000 EUR.

26. jautājums. Kāds ir pieļaujama laiks attiecībā uz to pieteikumu iesniedzēju uzturēšanos izmitināšanas telpās, kuri saņēmuši galīgo lēmumu par pieteikumu?

Patvēruma meklētāji pēc pozitīva lēmuma saņemšanas patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā var uzturēties vēl 2 mēnešus, bet tiem tiek piemēroti citi uzturēšanās noteikumi: šīs personas nesaņem naudas līdzekļus uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādei, viņiem netiek nodrošināti veselības aprūpes un tulkošanas pakalpojumi, kā arī viņiem ir jāmaksā par uzturēšanos patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā. Personas, kurām piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss, saņem pabalstu, kas sedz uzturēšanās izmaksas, kā arī bauda citas tiesības, kas izriet no izsniegtā uzturēšanās atļaujas veida.

6. SECINĀJUMI

27. jautājums. Sniedziet kopsavilkumu par izmitināšanas telpu organizāciju jūsu (dalīb-)valstī, norādot galvenās priekšrocības un trūkumus.

Latvijā esošā patvēruma meklētāju izmitināšanas sistēma līdzšinējam patvēruma meklētāju skaitam spēj nodrošināt pakalpojumus, kas noteikti Padomes direktīvā 2003/9/EC, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai. Kvalitāte tiek panākta, līdztekus valsts piešķirtajiem līdzekļiem izmantojot Eiropas Bēgļu fonda projektu finansējumu.

Pie stiprās puses pieskaitāmi šādi aspekti:

- 1) patvēruma meklētāju izmitināšanā tiek ievēroti šādi principi:
  - vienas ģimenes locekļi dzīvo kopā;
  - nepavadītais nepilngadīgais dzīvo kopā ar pilngadīgu radnieku, ar kuru tas ieradies Latvijā
  - tiek ievērotas personu ar funkcionāliem traucējumiem vajadzības.
- 2) atvērtā tipa patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs atrodas tās pašas iestādes pārraudzībā, kas izskata patvēruma meklētāju lietas, kas nodrošina efektīvu komunikāciju gan ar patvēruma meklētāju izmitināšanas centra darbiniekiem, gan patvēruma meklētājiem, gan arī ļauj veikt pasākumus, piemēram, paātrinot patvēruma lietu izskatīšanas termiņus, lai kontrolētu izmitināšanas centra kopējo kapacitāti;
- 3) atvērtā tipa patvēruma meklētāju izmitināšanas centrs ir viens un situācija, kas tajā veidojas ir pārskatāma un vadāma;
- 4) Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei ir cieša sadarbība ar Valsts robežsardzi, kuras pārziņā ir robežšķērsošanas punkti un aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrs. Gadījumā, ja aizturēto ārzemnieku centrā nonāk persona no mazāk aizsargātās grupas, nekavējoties tiek lemts jautājums par iespēju pārvietot iepriekš minēto personu uz atvērtā tipa patvēruma meklētāju izmitināšanas centru.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

Patvēruma politikas veidotājiem saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai nosacījumus, 21.pantu nepieciešams pilnveidot kārtību, kādā tiek novērtēta patvēruma meklētāja piederība mazāk aizsargāto personu kategorijai, lai nodrošinātu šo personu īpašo vajadzību ievērošanu, īpaši gadījumos, ja patvēruma meklētājs pats uz šādu piederību nenorāda, vai ja tas netiek konstatēts pirmreizējās veselības apskates laikā.

Par vājiem punktiem patvēruma meklētāju uzņemšanas sistēmā, gadījumā, ja būtiski palielinās patvēruma meklētāju skaits, var uzskatīt šādus:

- 1) ierobežotas iespējas īsā laika periodā pieprasīt un saņemt nepieciešamos finanšu līdzekļus, lai nodrošinātu patvēruma meklētāju tiesību ievērošanu izmitināšanas laikā;
- 2) pieredzes trūkums patvēruma meklētāju izmitināšanai ārpus patvēruma meklētāju izmitināšanas centra;
- 3) normatīvajos aktos nav precīzi norādīts, kāds ir patvēruma skaits, pie kura tiek uzsākts īstenot pasākumu plānu institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo masveida ierašanos Latvijā no krīzes skartām valstīm;
- 4) pieredzes trūkums darbā ar nepavadītajiem nepilngadīgajiem, jo laika posmā no 2008.-2012.gadam tādu ir bijis pavisam 11 personas;
- 5) nav izstrādāts mehānisms, kā tiek noteikta personas piederība pie mazāk aizsargātās grupas un nodrošināta šo personu īpašo vajadzību ievērošana, ja patvēruma meklētājs pats uz šādu piederību nenorāda, vai ja tas netiek konstatēts pirmreizējās veselības apskates laikā;
- 6) nav vienotas pieejas, kā tiek nodrošināta veselības aprūpe personām ar psihiskiem vai smagiem fiziskiem traucējumiem, jo laika posmā no 2008.līdz 2012.gadam šāda īpaša aprūpe ir bijusi nepieciešama mazāk kā 5 personām un katrs gadījums tika risināts individuāli.

28. jautājums. Sniedziet kopsavilkumu par to, vai jūsu (dalīb-)valsts ir izjutusi spiedienu uz izmitināšanas telpām un norādiet, kādi pasākumi ir vissekmīgāk novērsuši šo spiedienu.

Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra noslogojums palielinājās 2011.gadā, kad vienlaicīgi tur uzturējās vairāk nekā 130 patvēruma meklētāji. Papildus slodzi 2011.un 2012.gadā radīja palielinātā patvēruma meklētāju kustība, iestājoties un pametot patvēruma meklētāju izmitināšanas centru - apmēram puse no patvēruma meklētājiem, kas tika uzņemti patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā, pavadīja tur mazāk nekā mēnesi. Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra darbinieku noslogojums palielinājās, jo telpas nepieciešams sagatavot gan lielākam patvēruma meklētāju skaitam, gan vienlaikus sakārtot to patvēruma meklētāju, kas izmitināšanas centru pametuši dzīvojamās istabas, lai tās būtu piemērotas jaunu iemītnieku uzņemšanai. Tas tomēr nav uzskatāms par būtisku noslogojumu, jo izmitināšanas centrs vajadzības gadījumā spēj uzņemt 200 personas, vienlaikus nodrošinot pajumti un līdzekļu izmaksu uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādei.

Pieteikumu izskatīšanas termiņi šajā laika periodā atbilda normatīvajos aktos noteiktajiem un netika kavēti.

Kā veiksmīgāko pasākumu pastāvošā noslogojuma atrisināšanai var minēt papildus finansējuma piesaisti, īstenojot Eiropas Bēgļu fonda projektus.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

29. jautājums. Raksturojiet labo praksi izmitināšanas telpu izmaksu kontrolē, vienlaikus nodrošinot kvalitāti.

Patvēruma meklētāju uzturēšanas izmaksas tiek plānotas un paredzētas valsts budžetā. Laika posmā no 2008. līdz 2012.gadam Latvijā ir izmantotas budžeta fleksibilitātes iespējas, ko sniedz finanšu līdzekļu pārplānošana Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē.

1. pielikums. Uzņemšanas apstākļi dažādās izmitināšanas telpās

Aizpildiet tabulu par tiesībām, kas piešķirtas starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem un paredzētas valsts tiesību aktos attiecībā uz dažādām izmitināšanas telpām.

Tabula A0.1
UZŅEMŠANAS NOSACĪJUMI DAŽĀDĀS IZMITINĀŠANAS TELPĀS

	Kopīgie atklāta tipa izmitināšanas centri	Individuāli īrēti mājokļi ¹⁷	Citas telpas	Piezīmes
Pārtika	-	-	-	
Apģērbs	-	-	-	
Finansiāls pabalsts¹⁸	+	-	-	Uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādei
Neatliekamā veselības aprūpe	+	+	-	
Medicīniskā aprūpe	+	-	-	
Psiholoģiskā aprūpe	-	-	-	
Bezmaksas juridiskā palīdzība	+	+	-	
Tulkošanas pakalpojumi	+	+	-	
Izglītības pieejamība	+	+	-	
Arodapmācības pieejamība	-	-	-	

¹⁷ Piemēram, mājas/ dzīvokļi/ viesnīcas un/vai uzturēšanās pie draugiem un ģimenes locekļiem.

¹⁸ Paskaidrojiet, kas tajā ir iekļauts.

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS
PATVĒRUMA MEKLĒTĀJU IZMITINĀŠANA LATVIJĀ

Darba pieejamība (pēc kāda laika posma?)	+	+	-	Patvēruma meklētājam ir atļauts strādāt, ja pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas brīža ir pagājis 1 gads, bet nav pieņemts lēmums 1.instancē un tas nav noticis patvēruma meklētāja vainas dēļ.
---	---	---	---	--

LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

1. Imigrācijas likums. – Latvijas Vēstnesis, Nr.169, 20.11.2002. – [spēkā ar 01.05.2003.]
2. Ministru kabineta 2010.gada 12.janvāra noteikumi Nr.24 „Noteikumi par uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādes izdevumu apmēru patvēruma meklētājam un šo izdevumu segšanas kārtību”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.8, 15.01.2010. – [spēkā ar 16.01.2010]
3. Ministru kabineta 2010.gada 23.februāra noteikumi Nr.173 „Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.33, 26.02.2010. – [spēkā ar 27.02.2010]
4. Ministru kabineta 2012.gada 4.jūlija rīkojums Nr.312 „Par Pasākumu plānu institūciju saskaņotai rīcībai saistībā ar patvēruma meklētāju iespējamo ierašanos Latvijā no krīzes skartām valstīm”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.106, 06.07.2012. – [stājās spēkā 04.07.2012.]
5. Ministru kabineta 2013.gada 6.augusta noteikumi Nr.490 “Grozījums Ministru kabineta 2010.gada 12.janvāra noteikumos nr.24 “Noteikumi par uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādes izdevumu apmēru patvēruma meklētājam un šo izdevumu segšanas kārtību””.- Latvijas Vēstnesis Nr.153, 08.08.2013.- [stāsies spēkā 01.01.2014.]
6. Padomes 2003.gada 27.janvāra direktīva 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai. - Oficiālais Vēstnesis L 031, 06.02.2003.
7. Padomes 2013.gada 26.jūnija direktīva 2013/33/EU, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (pārstrādātā redakcija). – Oficiālais Vēstnesis, L180, 26.06.2013.
8. Patvēruma likums. – Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009. – [spēkā ar 14.07.2009.]
9. Valsts robežsardzes 2005.gada 1.decembra instrukcija Nr.31 „Par Valsts robežsardzes amatpersonu darbību, ja ārzemnieks pieprasa patvērumu Latvijas Republikā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.194, 06.12.2005.- [spēkā ar 07.12.2005]